

PRIKAZI I OSVRTI

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu
historiju

Broj 44, godina XXII
novembar, 2017. [str. 163-
165]

© Monos 2017

Dževad Kapetanović, *Priče s kamena*

„Gračar promet“, Sarajevo, 2017.

Od kako je ljudski rod počeo tumarati našim svijetom, mijenjao je i svoj odnos prema prirodi. Prvo joj se divio i plašio njenih hirova, pa na njih tražio odgovore što vjerom—što sumnjom, te najzad, mijenjao je prema svojim potrebama. Ali u svim ovim fazama imao je poštovanje prema kamenu, jer ljudsko biće koliko god da je oholo i samodopadljivo, ne može a da ne poštuje njegovu postojanost i čvrstinu. Češće ga je obilazilo nego pomicalo, kada je htjelo da ga oblikuje, moralo je to raditi pažljivo, jer kamen ne voli promjenu ličnog opisa. Morate ga polako dotjerivati, pažljivo klesati, jer ako prenađete, kamen hoće od inata da pukne, da se smrvi, da činom samodestrukcije pobjegne od nasrtljivih ruku. On upija i emituje toplotu, podupire i ruši, krase i nagruđuje. Gdje ga ima na pretek poštuju ga jer bez njega nema ni kuće ni ognjišta a gdje ga nema cijene ga još više. Kako god, tvrd kamen je uvijek na zelenoj grani. Zato su mu ljudi davali božanske prerogative, pravili od njega hramove i oltare, pred njim ničice padali, vjerovali da su od njega Deuklion i Pira stvorili ljudski rod, a sâm Zeus ga je stavio u Delfe. Kamenom se ubijalo i liječilo, oko njega se vijećalo, na njemu se stolovalo i presuđivalo. Na kamenu – mejašu se rahmetlije posljednji put opraštaju sa ovim dunjalukom i dunjaluk od njih. Kažu da kamen pamti, da skuplja i veselje i tugu, ali da uspomene prenosi samo odabranim.

Kamen u Očaktanumu nije bio te sreće da svoju misiju ispuni do kraja; otrgnut sa svog mjesta, zdrobljen i obezvrijeđen, imao je još toliko snage da štafetu uspomena preda onome koji će ih uklesati u papir – Dževadu Kapetanoviću. I nije Dževadu prvi put da skuplja plodove vremena i dijeli ih čitaocima poput najsladših slastica. Ali je ovo prvi put da prekaljeni novinar i diplomata, pišući o svojoj mahali, pred čitaocima otvara kapije vlastitog djetinjstva.¹ Do sada nas je Kapetano-

¹ Novinar i publicista **Dževad Džeko Kapetanović**, rođen je 6. 1. 1940. godine. Od 1963. godine novinar je Radio Sarajeva. Završio je i edukaciju na Jugoslovenskom institutu za novinarstvo, zajedno sa

vić, prateći sudbine svojih junaka vodio kroz ratove i poraća, u ruske stepe i subkulturu bogatog zapada, ali sada je prvi put ušao u vlastitu avliju. Vidi se da to nije učinio lako, kao da se predomišljao o opravdanosti otkrivanja gnijezda iz djetinjstva, balansirajući između potrebe da kaže što više i urođenog obzira da koga ne povijedi. Ljudi iz autorovog djetinjstva, okupljeni oko mahalskog kamena, kao vitezovi oko okruglog stola, nam kroz Dževadovo pero pripovijedaju ne samo o sebi, već i o svijetu u kojem su živjeli, nekadašnjem sistemu vrijednosti, poimanju gradskog života, časti i običajima. Daje nam Dževad uvid u galeriju odlikaša, propalica, tapkaroša, dobročinitelja i tersova. I svako od njih je umoran od uzbrdice i nošenja se petu vlastite naravi znao sjesti na kamen da odmori i da se prisabere. I na tom kamenu ostavio djelić svoje životne energije. Kroz svoje pripovijedke nas Dževad vodi u svijet koji vremenski i nije toliko udaljen od našeg, ali kulturološki, po običajima i sistemu na današnji nije ni nalik. Svijet vitezova Dževadovog stola je krojen po mjeri časti i obraza. U njemu vrijede nepisana pravila ponašanja, koja od sugrađana čine dobre komšije, od kolega prijatelje, prema kojima pomoć drugome nije sadaka već najnormalnija ljudska obaveza, koja se podrazumijeva. Sarajevo i tada, kao urbana cjelina dolazilo u iskušenja promjene vlastitog kulturološkog obrasca, ali temeljne vrijednosti se nisu smjele narušavati. Autor diskretno ukazuje na opredjeljenje tadašnjeg sistema, koji je, i pored povremenih promašaja i nesnalženja, ipak čuvao i unapređivao urbani duh Sarajeva, podstičući infrastrukturni, obrazovni i duhovni razvoj grada. Tada uvođene novine nisu derogirale principe gradskog življenja, već su ih oplemenjivale novim standardima. U odnosu na

današnjicu i delinkvencija je djelovala naivnije i bezazelnije, svodeći se na sitne krađe i prevare, novi stanovnici su integrirani u važeće norme gradskog života i u tome stimulirani. Otvarale su se obrazovne, kulturne i zdravstvene institucije, usvajali se svjetski tokovi, počelo se sa urbanim planiranjem. Svako je imao šansu školovati se, putovati za znanjem i radom, što su mnogi Dževadovi junaci i iskoristili. Autor ne može sakriti zgražavanje nad današnjom, izgleda smišljenom i planskom deurbanizacijom Sarajeva. Grad se sve više pretvara u azijsku kasabu, u kojoj prestaju važiti svi principi urbanog života. U kojoj iz prenapučenih, raspadnutih ulica, povremeno izdičkla koje velelepno zdanje ratnih i poratnih bogataša. U kojoj nema nikakve odgovornosti niti domaćinskog odnosa prema javnom dobru, u kojoj se i ono što se napravi ne održava i ostavi na nemilost zubu vremena. Sarajevo je danas grad u kojem je i mahala, kao jezgro gradskog života, graditeljski i sadržajno obezvrijeđena, otuđena od vlastitih građana. Nemoćan da zaustavi taj proces, autoru ne preostaje ništa drugo, nego da oživi uspomene na bolja vremena. I u tome je, kao i uvijek, veoma uspješan.

Kapetanović pažljivo otvara i emotivnu ljušturu svojih junaka. Njihove, nekada čudne i nerazumljivlje navike i postupke nastoji suptilno objasniti, dovodeći ih u vezu sa okolnostima koji su ih oblikovali, ne narušavajući granice intime koje su sami postavili. Kod Kapetanovića zato nema eksplicitnog, banalnog ulaženja u ljudske sudbine, niti oholog *ex cathedra* naturanja svojih shvatanja čitaocima. Kao iskusan novinar, zna prikazati jasno, pregledno i informativno sve detalje bitne za razumijevanje opisanih karakterâ, emotivno približiti svakog junaka, ali kada mu se učini da je u tome otišao pre-

Hamzom Bakšićem, Šimom Ešićem, Acom Novakovićem i drugima. Autor je više desetina radio-reportaža širokog tematskog spektra. U periodu od desetak godina radio je u diplomatsko-konzularnim predstavništvima u Cirihi i Bernu, uglavnom na poslovima iz oblasti kulture i informisanja. U posljednjih desetak godina objavio je knjige „Vrijeme nadanja“, „Vrijeme sjećanja“, „S Ibrahimom Zildžom kroz Sarajevo“, „Oj državo odnio te đavo“, „Ljudi sa trotoara“, „Rustica veritas

daleko, poseže za nježnim, diplomatskim otklonom, štiteći dostojanstvo protagonista. U odnosu na prethodna djela, autor, ovaj put ne ulazi u period ratnih zbivanja devedesetih godina, zatvarajući okvir svojih pripovjetki u mirnodopsko doba i ostavljajući čitaoce u nedoumici da li su i kako su njegovi junaci preživjeli zla vremena. Možda je i tako bolje.

Sigurno je da je Dževad Kapetanović ponovo uspio u naumu da nam dočara svijet kojeg više nema, a nama ostaje da se ovoj knjizi povremeno i vraćamo, jer njene poruke ne pripadaju samo prošlosti. Naprotiv...

Goran Behmen

Milena Erceg - Kišno jezero